

HORVÁTH PÁL

## Ruzitska József: *Béla futása*. Források, előadások

Bibliográfiai adatok:

Szerző: HORVÁTH PÁL

Cím: Ruzitska József: *Béla futása*. Források, előadások

Kiadás adatai: Budapest: BTK Zenetudományi Intézet, Magyar Zenetörténeti Osztály, 2020

Publikálás dátuma: 2020. augusztus 26.

DOI-azonosító: 10.23714/mzo.007

DOI-hivatkozás: <https://doi.org/10.23714/mzo.007>

HORVÁTH PÁL

## Ruzitska József: *Béla futása*. Források, előadások

AZ ELSŐ KOLOZSVÁRI KÖSZÍNHÁZ ÉPÍTÉSI MUNKÁLATAI MÁR 1803-BAN ELKEZDÖDTEK, de az intézmény végül csak 1821-ben nyitotta meg kapuit.<sup>1</sup> Káli Nagy Lázár, a színház igazgatója hívta meg Debrecenből az ott állomásozó magyar ezred karmesterét, Ruzitska Józsefet, aki vállalta, hogy évente két zenés játékot vagy nemzeti hangvételi operát ír a színház számára.<sup>2</sup> Hamarosan elkészült *Béla futása* című darabja, amelynek legkorábbi fennmaradt színlapján az 1822. december 26-i dátum szerepel. Az említett színlapon azonban nincs feltüntetve, hogy az előadás bemutató lett volna, amit minden esetben szokás volt jelezni. A hiányos forráshelyzet miatt sajnos nem tudjuk megállapítani a *Béla futása* premierjének pontos dátumát, azonban a decemberi időpontnál az biztosan korábban, a színház 1821/1822-es évadában volt.<sup>3</sup>

A darabot 1823-ban még háromszor adták elő Kolozsváron: február 23-án, április 26-án és május 27-én; az utóbbi két alkalommal már „Nemzeti Énekes Játék”-ként hirdették. Az operaelőadások látogatottsága csökkent, egyre sürgetőbbé vált egy primadonna alkalmazása. 1823 végén Déryné Széppataki Róza megjelenése oldotta meg a helyzetet, aki először mint vendég, 1824-től pedig mint szerződött tag szerepelt a társulatban. Már csak a megfelelő karmester hiányzott, de Heinisch József szerződtetésével ez az akadály is hamarosan elhárult. A *Béla futása* a nehézségek ellenére sem veszített népszerűségéből. Nemcsak a kolozsvári közsínház színpadán

1 Vö. Lakatos István: *A kolozsvári magyar zenés színpad (1792–1973). Adatok az erdélyi magyar nyelvű színház történetéhez*. Bukarest: Kriterion, 1977, 26.

2 Vö. Káli Nagy Lázár: *Az erdélyi magyar színészet böskora, 1792–1821. Káli Nagy Lázár visszaemlékezései*. Kolozsvár: Minerva, 1942, 110.; valamint Lakatos: i. m., 28.

3 Köszönettel tartozom Gurmai Évának, akinek észrevételeit a jelen lájegyzetben közlöm: Ruzitska József *Kemény Simonjának sérült színlapján* jelenleg csak az 1822-es dátum olvasható ki a bemutató idejére vonatkozóan. Ezzel a nyomdai keretdisszel azonban csak 1822 áprilisában és májusában nyomtattak színlapot, a kísérő szöveg pedig kizárja, hogy ez a mű korábbi lenne a *Béla futásánál*: „Ezen második Nemzeti Operának, nints szüksége dicséretre, ha 'a Béla kedves Dalljai a' nézőket bájolták, ebbe mé több, 's el ragadóbb nemzeti Dallok fűszerezik Kisfaludinak ezen eredeti munkáját.” A *Béla futásának* korábbi bemutatóját a Magyar Kurír becsi tudósítójának beszámolója is igazolja, aki az 1822. március 15-i számban dicsérően ír többek között Udvarhelyi Miklósról: „mert példának okáért Udvarhelyi, a' Tettetett Katalani nevű ismeretes Darabban mint strázsamester Rummelpuf s' a Béla futása Nemzeti darabunkban, mely itt Énekes Játékra változott, 's az itteni Publicumot az elragadtatásig bájolja, mint Kálmán, felyulmulhatatlan.” Vö. *Magyar Kurír*, 1822. március 15., 175.

játszották, de hamarosan az összes olyan vándortársulat is előadta, amelynek lehetősége volt zenés darabot műsorra tűzni. Az 1820-as években színre vitték Fehérváron, Balatonfüreden, Veszprémben, Pesten, Budán, Szabadkán, Pécsen, Kassán, Miskolcon és Nagyváradon. Az 1830-as években pedig eljutott Debrecenbe, Rozsnyóra, Kecskemétre, Szegedre, Kismartonba, Újvidékre és Munkácsra is. Ha az előadások számát és helyszíneit nyomon követjük, kiderül, hogy közel egy időben különböző társulatok játszották a darabot, így bizonyosan minden színészgárdának megvolt a saját változata. Azoknak a kolozsvári színházhoz és a premierhez szorosan köthető színészeknek is, akik közül többen saját vándortársulatukkal járták be az ország színpártoló városait. Göde István például,<sup>4</sup> aki az első előadásokon egy tatár szerepét játszotta, 1824-ben már a „Székes Fehérvári Játékszini Intézet” tagjai között szerepel, amely társulat még ez évben több alkalommal előadta a *Béla futását*.<sup>5</sup> Pergő Celesztin, a Farkas utcai színház rendezője és énekes színésze<sup>6</sup> az első kolozsvári előadásokon IV. Bélaként lépett fel, majd 1826 nyarán a „Borsod Vármegyei Nemzeti Színjátszó Társasággal” adta elő a darabot. A „Pesti Magyar Játékszini Intézet” tagjai között találjuk 1828-ban Farkas Józsefet, a kolozsvári 1822–1823 évad Ferkóját. A színházi zsebkönyv szerint 1828 decemberében e társulat is szerepel a *Béla futásával*.<sup>7</sup> De említhetjük Pály Eleket, aki már a bemutató idején a kolozsvári társulat tagja volt, vagy Szerdahelyi Józsefet és Heinisch Józsefet, akik nem sokkal később csatlakoztak hozzájuk; személyükhöz köthető a ma fellelhető három kéziratos partitúra. Ugyan mindhárman huzamosan egy társulathoz tartoztak, a kották mégis különböző darabváltozatokat őriztek meg. Hogy pontosabban meghatározhassuk a források és változatok helyzetét, ismertetnünk kell a kolozsvári társulat kalandos útját. Miután 1827 májusában elhagyták Kolozsvárt, a következő években legfeljebb vendégszerepelni látogattak vissza régi játszóhelyükre. Néhány állomást útba ejtve végül Kassán telepedtek le hosszabb időre.<sup>8</sup>

A társulat zsebkönyveit és színlapjait áttekintve a vándorszínészet és az állandósulási kísérletek küzdelmes évei rajzolódnak ki. A kalandozások térképén csak ritkán tűnik fel Kolozsvár. 1828-ban Pesten, Miskolcon, Kassán, Eperjesen, Sárospatakon, Debrecenben és Nagyváradon játszottak.<sup>9</sup> Az 1829-es év kezdetén januárban és február elején Debrecenben, azután április elejéig Miskolcon voltak.<sup>10</sup> A színlapok alapján április végétől, a színházi zsebkönyv szerint viszont novembertől telepedtek le Kassán.<sup>11</sup> 1830-ban a nyári hónapokban Eperjesen, Ungváron, Beregszászon, Máramarosszigeten és Debrecenben jártak, s közel egy hónapra Kolozsvárra is leutaztak, de ennél többet nem tartózkodtak ott, és 1831-ben az egész év folyamán

4 Feltételezhetően Göde írta a zárt számok szövegeit Ruzitska József másik operájához, a *Kemény Simonhoz*. A darabot 1822-ben mutatták be Kolozsváron, azonban korántsem aratott akkora sikert, mint a *Béla futása*. Vö. Németh: i. m., 33.

5 [Könyves Máté]: *Magyar játékszini zseb-könyvetske. Melly az 1824. esztendőben előadatott játék darabok neveit foglalja magában*. Pest: Fűskuti Landerer Lajos, 1825 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 1015).

6 Vö. Lakatos: i. m., 27.

7 [Bóka János]: *Magyar játékszini zseb-könyvetske, melly az 1828-dik esztendőben elő adott játék darabok neveit foglalja magában, augusztus hódnaptól, némely gyönyör-múlatattással*. Pest: Patzko József, 1828 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 253).

8 Gurmai Éva: „Az első magyar operatársulattól a Nemzeti Színházig”, *Magyar Zene* 42/1. (2004), 49–58., ide: 52.

9 [Gillyén Sándor]: *Magyar játék-színi almanakh, melly az 1828<sup>dik</sup> Esztendőben előadott Játék Darabok Neveit foglalja magába*. Kassa: Werfer Károly, 1829 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 330).

10 OSZK Színháztörténeti Tár, színlapok.

11 [Mátéfy József]: *Magyar játék-színi zsebkönyv, melly az 1830<sup>dik</sup> Esztendőben előadott Játék Darabok' Neveit foglalja magába*. Kassa: Werfer Károly, 1830 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 499). Ld. továbbá az előadásoknak az OSZK Színháztörténeti Tárában őrzött színlapjait.

Kassán maradtak.<sup>12</sup> Az 1832-es évről nem áll rendelkezésünkre zsebkönyv, a színlapokból viszont kiderül, hogy az év elejétől május végéig Kassán, a nyári időszakban más városokban szerepeltek.<sup>13</sup> 1833 januárjától három hónapon át újból Kassán játszottak,<sup>14</sup> majd tavasszal szétváltak egy zenei és egy prózai együttesre.<sup>15</sup> Ennek köszönhető, hogy a társulat zenei része, és ezzel együtt Heinisch József is újból hosszabban Kolozsváron időzhetett. 1833 májusától egészen augusztusig játszottak itt, majd szeptember végéig Nagyváradon. Ezt követően tértek vissza Kassára,<sup>16</sup> ahol októbertől új néven – az eddig használt „Nemzeti Dall, és Színjátszó-társaság” helyett „Abauji pártfogolt Dall, és Színészi Társaság”-ként – működtek. (Heinisch József karmester azonban valószínűleg már nem tartott velük: neve egy másik társulat, a „Kassai Dall- és Színész Társaság” 1834-re vonatkozó zsebkönyvében szerepel.<sup>17</sup> 1834 májusától a társulat újból Kolozsvárott működött. A színlapokon immáron elmarad az „Abauji pártfogolt Dall, és Színészi Társaság” megnevezés, és az 1834-re vonatkozó zsebkönyv szerint karmesterük – Heinisch utódja – nem más, mint Erkel Ferenc.<sup>18</sup>

### Ruzitska József *Béla futása* c. történelmi daljátékának és a darab Heinisch József által készített átdolgozásának forrásai

A forrásjegyzék a darab négy főbb változatának forrásait tekinti át az egyszerűbb műalaktól haladva a bővebb variánsok irányába. Ezzel részben kronologikusan is rendezi az anyagot. **(1)** A bemutatón nagy valószínűséggel még nyitány nélkül játszott eredeti változat a kisebb társulatok műsorán feltehetőleg sokáig tartotta magát, annak ellenére, hogy **(2)** már 1824-re a darab egy viszonylag terjedelmes, virtuóz magyaros Ouverturával (Ouverture 1), majd valamikor még szintén az 1820-as években egy további áriával (Mária) bővült. **(3)** Pály Elek énekes és társulatvezető nevéhez köthető az énekesjáték-változat feltehetőleg 1833 körül kialakított legterjedelmesebb formája, amelyben a darab egy új nyitányt kapott (Ouverture 2), a régi Ouverture pedig felvonásközi zeneként adott alkalmat egy esetleges magyaros tánckoreográfia beiktatására. Ugyanekkor készült valószínűleg a két gyerek-szereplő duettjének újabb változata. A Pály Elek partitúrájában és néhány szövegfüzetében fennmaradt műalak esetében a zenei anyag bővítésétől

12 [Mátéfy József]: *Magyar játék-színi zsebkönyv, mely az 1831<sup>edik</sup> Esztendőben előadott Játék Darabok' Neveit foglalja magában*. Kassa: Werfer Károly, 1831 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 500).

13 Sajnos ebből az időszakból kevés kolozsvári színlap áll rendelkezésre. Az általam átnézettek között nem volt olyan, amelyen feltűnt volna a kassai társulat.

14 [Mátéfy József]: *Magyar játékszini 'seb-könyv, mely az 1833<sup>edik</sup> esztendőben előadott Játék darabok' neveit foglalja magában*. Kassa: Werfer Károly, 1833 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 501).

15 Gurmai: *Az első magyar operatársulattól...*, 54. Az 1833-ra vonatkozó zsebkönyvben a távozó tagok között azonban találhatunk olyanokat is, akik nem ekkor, hanem az év-folyamán később válnak ki a társulattól. Ilyen pl. Latabár vagy Hazslini, akik még Kolozsváron és Nagyváradon is játszanak, több kritika is említi nevüket. Vö. Kerényi Ferenc (közr.): *A magyar színikritika kezdetei*. Budapest: Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, 2000, 368.

16 [Mátéfy]: *Magyar játékszini 'seb-könyv, mely az 1833<sup>edik</sup> esztendőben...*

17 [Boldizsár Ferenc]: *Játékszini zsebkönyv melyet a' nagy méltóságú [...] Kassa: Werfer Károly, 1835 (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 503).*

18 [Mátéfy József–Gillyén Sándor]: *Magyar játékszini zsebkönyv, mely 1834-dik esztendőben előadott játék darabok' neveit foglalja magába*. Kolozsvár: Reform. Kollégium., 1834. Tévedésből Erkel József (Ferenc öccse) van feltüntetve a zsebkönyvben. Nem ez az egyetlen eset, amelyben a két testvért felcserélik a korabeli forrásokban. Cenner Mihály figyelmeztet arra, hogy a Pesti Magyar Színház 1837-re vonatkozó zsebkönyve (OSZK Színháztörténeti Tár, ZsK 263) „ügyelő”-ként Erkel Ferenc nevét tünteti fel, valószínűleg József helyett, aki ezt az állást 1835-ben a budai társulatnál már betöltötte. Vö. Cenner Mihály: „Erkel Ferenc a pesti városi (német) színházban”. In: Bónis Ferenc (szerk.): *Erkel Ferencről és koráról*. Budapest: Püski, 1995 (Magyar Zenetörténeti Tanulmányok, 6.), 40.

eltekintve a zenei szöveg ekkor még nagyvonalakban változatlan maradt. **(4)** Az énekesjátékból néhány évvel később Heinisch József keze alatt lett opera. A lényegében új darab a Pesti Magyar (későbbi Nemzeti) Színház számára készült 1837-ben. Felújításokat tervezve ez az anyag későbbiekben néhány duplummal bővült. **(5)** Majd Siklós Albert alapos operaházi átdolgozása nyomán készült hozzá 1937-ben újabb játszópéldány-garnitúra. **(6)** A forrásjegyzék nem számol el a darab összes fellelhető forrásával (igaz, legfeljebb töredékek felbukkanására lehet még számítani), de megpróbál minél átfogóbb képet adni az egykori forráshelyzetről azáltal, hogy listázza a sajtókritikák és zsebkönyvek előadásadatai alapján az énekesjáték-változat mára elveszettnek gondolt példányait.

## **1. Ouvertura nélküli verzió**

**1.1. Pály partitúra alaprége (ZB 158/a)** nem tartalmazott nyitányt. Az Ouvertura 1 más kézírás és más papír.

**1.2. Szerdahelyi József-féle partitúra Ms 1353**

**1.3. Szólamfüzet fg 1, cl (töredék) (ZB 158/a)**, az 1860-as években még a **Kolozsvári Nemzeti Színház** kottatárában (lásd körpecsétek). Hangszerelése részleteiben eltér a Pálnál található változattól. A teljes operát hozza a gyermekduett nélkül, de tartalmazza Mária betétáriáját.

**2. Ouvertura 1-el kibővített változat.** A nyitány 1824 előtti kiegészítés, de szerzősége kérdéses.

**2.1. Pály partitúra alaprége (ZB 158/a)** az utólagos nyitánnyal. Mivel nemcsak a nyitány másolatának kézírása és papírja más, hanem eltérő a partitúra felrakása és nagyobb a *Besetzung* is, nagyon valószínű, hogy idegen kiegészítés. A nyitány címdalán eredetileg más felirat szerepelt, amit kikapartak és helyette jegyezték be a „Béla futása / első felvonás” címet.

**2.2. Pály szólamfüzet töredék vl II (Ouvertura, No. 1, No. 5–9) (ZB 158).** Címdal: „Violino Secundo / Béla futása / Páli Eleké mpia”. Ezt a szólamfüzetet Pály a későbbi szólamgarnitúra kialakításánál használta fel.

**2.3. Szólamfüzet fl 1 (első felvonás) (ZB 158).** Proveniencia ismeretlen. A teljes első felvonás Mária betétáriája nélkül.

**2.4. Szólamfüzet töredék vl I. (Ouvertura 1, No. 1–2) (ZB 158).** A **Várszínházban** vagy talán **Kassán** is használták: „Violino primo Directori / Béla futása [utólagos korai bej.] A musikáját írta / Ruzirtska Jóseftől / [possesori bej. kikaparva, helyette] Tóth István”. Tóth István (1792–1867) működését részleteiben még nem ismerjük, azt tudjuk, hogy 1833-ban a budai Várszínház társulatának tagja volt. Talán így került be a szólamfüzet a Várszínházon keresztül a Nemzeti Színház anyagába.

**2.5. Szólamfüzet töredék cl 1 (Ouvertura 1, No. 1 eleje) (ZB 158).** Az 1860-as években még a **Kolozsvári Nemzeti Színház** kottatárában (körpecsétek).

**2.6. Ouvertura 1 betétlap (ZB 158):** fg 1–2, cor 1 végén utólagos korai tollal írt bejegyzés: Attacca No. 1., ill. „Attaca Introductio solo in E”.

cor 1: szintén csak az Ouvertura 1-et tartalmazza, más kéz mint a fg 1–2.

**3. Ouvertura 2-el is kibővített változat.** Ez a változat csak Pály anyagában szerepel.

**3a. Partitúra (ZB 158/a)** Az Ouvertura 1 kivételével Pály Elek kézírásával.

**3b. Pály által másolt szólamfüzetek (ZB 158),** possesori bejegyzésével és helyenként a Pest Vármegye körpecséttel: vl II, va, fl 1, cl 2, cor 2, tr 1; poss bej. nélkül: ob 1–2, tr 2.

Lehetséges, hogy ez Pály saját korábbi partitúrája, amely elé beillesztette az új nyitányt, és a régi a második felvonás elé áthelyezte az Ouvertura 1-et. Az alapréghez tartozó kotta akár az 1822-es bemutató anyagából is készülhetett, Pály a társulat tagja volt. A mű nagyformája tehát a szólammásolás pillanatában épp bizonytalan volt. Mind a partitúrában, mind egyes

szólamfüzetekben a No. 3 számára helyet hagynak ki. Ezek a helyeken a gyermekduettet utólag pótolják (nem kap számozást). Az utólag (Pály által) bevezetett számozás beírásakor a betétpartitúrán beillesztett No. 3-as Mária-ária, illetve a partitúrától eltérő papíron szereplő No. 8-as Kálmán-ária már a helyén volt. Az utólagos számok mindegyikének (Ouvertura 1-2, gyermekduett, Mária- és Kálmán-ária) szerzősége kérdéses. Erre a számok eltérő felrakása és Besetzungja is utal. Az újabb partitúra és szólamanyag összeállításakor Pály egyértelműen egy nagyobb, bővebb változatot akart összehozni. Gyakorlatilag mindent beletett, ami egykor, számára hozzáférhető módon a darabhoz tartozott, sőt ki is egészítette azt. A fennmaradt partitúrában és az ehhez készült szólamanyagokban egy olyan verziót akart kialakítani Pály – talán a kassai társulattól kiváló és a Várszínházban tovább működő társulat számára 1833-ban –, amely nagyobb szabású és zeneileg igényesebb az eredeti énekesjátéknál.

**3c. Pály játszópéldányaihoz tartozó sűgőkönyv:** OSZK Színházötörténeti tár, MM 13543. Pály Elek tulajdona és Pest Vármegye tulajdona fekete körpecsét.

**3d. Várszínházi periódus további sűgőpéldánya:** Udvarhelyi Miklós másolata, benne sok javítással. Ezt használták az 1837-es átdolgozáskor. OSZK Színházötörténeti tár: MM13542.

**4. Pesti Magyar Színház partitúra és játszópéldányok. A Béla futása Heinisch József általi „operásításának” forrásai. (ZB 158/a\*)**

**4.1. Partitúra: Heinisch József autográf partitúra.**

**4.2. Az autográf partitúrával egyidős szólamanyag (Heinisch valamint további 3-4 kopista másolata):** Csabi, Kálmán, S I–II (1–4. Asszony), T I–II, B I–II, vl I (1), vl II (2), vla (2), vlc (1), cb (1), picc-fl2, fl I, ob 1-2, cl 1-2, fg I, cor 1-4, tr 1-2, trb 1-3, timp, gr. cassa.

A források egyike sem tartalmaz nyitányt, de a teljes szólamanyaghoz Heinisch maga készített a szólamfüzetekre ráfűzött kis kottalapokon egy 4-ütemes „Übergang”-ot a No.1 Introduction elé. Az opera elé beillesztett nyitány hangnemileg nem illeszkedett megfelelően az Introductióhoz.

**4.3. A fenti szólamanyag énekszólam duplumai vlsz felújításra készülve az 1850-es években** (lásd Jekelfalussy, Kaiser Ernstné toll bej.): Csabi, Mária, Lóra, Lóra barátnéja, S I-II (1-4 Asszony), T I.

**4.4.1. „Béla Futásából/ Musikai Sűgő Textus”(OSZK Színházötörténeti tár, MM 13542/Melléklet).** Ez a példány csak a zártszámokat tartalmazza.

**4.4.2. „Béla futása / Nemzeti érzékeny daljáték 2 felvonásban / Kotzebue után fordította : [hely kihagyva, tégalaszínű cer. bej. kieg., majd tollal törölve] [más kéz, toll:] Muzsikáját Ruzicska után újonnan dolgozta / Heinisch”.** (OSZK Színházötörténeti tár, MM 13544/1.) Csak a prózarészeket tartalmazza, a fentivel egyidős forrás, másolója más.

**4.5. Udvarhelyi Miklós másolata a Pesti Magyar Színház számára** (OSZK Színházötörténeti tár, MM 13544/3). A címloldal: „Béla futása. /Daljáték [orig. toll jav.: mű] 2 felvonásban/ Koczebue után/ Zenéjét írta eredetileg Rusicska/ József. – újra dolgozta Heinisch József, a ’ Nemzeti Színház egyik Karmestere. 1837ben. / [más kéz] Amalia.

**4.6. Vlsz az Udvarhelyiről készült másolat a Pesti Magyar Színház számára.** Címloldal szövege ezzel teljesen azonos, sűgőpéldány 1837 (OSZK Színházötörténeti tár, MM 13544/1.)

**5. Siklós Albert operaházi átdolgozásának partitúrája** (ZB 158)

**6. Korai elveszett partitúrák és szólamanyagok**

**6.1. Pergő Celesztin** társulata. Lásd Miskolc 1826. .

**6.2. Kilényi-társulat. Szeged, 1833.** A kritika szerint nyitány nélkül kezdődő változat.

**6.3. Debrecen,** lásd 1836.01.30. (Fáncsy, Szákyf)

**6.4. Kassa, 1836.** Szerdahelyi, Déryné és Tóth.

6.5. 1836-os kolozsvári előadás Szerdahelyi és Déryné vendégszereplésével, amelyre a kritika szerint Szerdahelyi fejből készített egy saját verziót = a jelenleg Kolozsváron lévő partitúra, amely 1908-ban került Kolozsvárra.

6.6. Újvidék 1836., Munkácsiné javára.

6.7. Kolozsvár 1862., Follinus igazgatása alatt, Káldy Gyula átdolgozása. Az anyagot Follinus valószínűleg magával vitte, ezért 1908-ig nem volt Kolozsváron *Béla futása* kotta

#### A Béla futásának előadásai

Dátum	Helyszín	Forrás
1822.12.26.	Kolozsvár	Színlap
1823.02.23.	Kolozsvár	Színlap
1823.04.26.	Kolozsvár	Színlap
1823.05.27.	Kolozsvár	Színlap
1824.06.27.	Fejérvár	Zsebkönyv 1015
1824. 07.14.–29.	Balatonfüred	Kerényi Kritikák 19 151. sz.
1824.08.02.	Veszprém	Zsebkönyv 1015
1824.10.26.	Veszprém	Zsebkönyv 1015
1826.08.04.–21.	Pest-Buda	Kerényi Kritikák 165–170. sz., 173 sz.
1826.09.11.	Pest	Kerényi Kritikák 174. sz.
1827. 02 04	Kolozsvár	Színlap
1827. 08.26.	Szabadka	Ferenczi Zoltán 20
1827.09.15.	Pest	Zsebkönyv 252
1827.10.15.	Pécs	Ferenczi Zoltán
1827.11.13.	Buda	Ferenczi Zoltán
1827.12.12.	Pest	Ferenczi Zoltán
1828.04.26.	Kassa	Zsebkönyv 330
1828.04.13.	Miskolc	Zsebkönyv 330
1828.09.03.	Nagyvárad	Zsebkönyv 330
1828.11.30.	Kolozsvár	Színlap, Zsebkönyv 545
1828.12.18.	Pest	Zsebkönyv 253
1829.04.12.	Kolozsvár	Színlap, Zsebkönyv 545
1829.09.14.	Kassa	Színlap
1830.03.16.	Kassa	Zsebkönyv 499
1830.06.02.	Kassa	Zsebkönyv 499
1830.07.15.	Szigeten (Kassa)	Zsebkönyv 499
1830.08.29.	Kolozsvár	Színlap, Zsebkönyv 499
1830.10.11.	Debrecen	Zsebkönyv 499
1830.11.16.	Pest	Zsebkönyv 254
1831.03.03.	Kassa	Kerényi Kritikák 258–262. sz., Színlap, Zsebkönyv 500
1831.03.25.	Kecskemét	Zsebkönyv 1016
1831.04.07.	Kassa	Színlap, Zsebkönyv 500
1831.05.29.	Rozsnyón	Zsebkönyv 683

19 Kerényi Ferenc . A magyar színikritika kezdetei. I–III. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket írta és a mutatókat készítette Kerényi Ferenc. Budapest: Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, 2000.

20 Ferenczi Zoltán. A kolozsvári színészet és színház története. Kolozsvár: Kiadja a kolozsvári színészet száz éves jubileumát rendező bizottság. Ajtai K. Albert Magyar Polgár Könyvnyomdája, 1897.

1831.12.18.	Kassa	Zsebkönyv 500
1832.02.21.	Pozsony	Zsebkönyv 828
1833.05.11.	Kecskemét	Színlap
1833.07.11.	Szeged	Kerényi Kritikák 348. sz., Zsebkönyv 959
1833.07.31.	Kolozsvár	Zsebkönyv 501
1833.08.19.	Várszínház	Zsebkönyv 256
1833.08.27.	Várszínház	Zsebkönyv 256
1833.08.28.	Nagyvárad	Zsebkönyv 501
1834.07.30.	Kolozsvár	Zsebkönyv 550
1834.09.21.	Várszínház	Zsebkönyv 258
1834.09.21.	Kismarton	Zsebkönyv 503
1835.02.01.	Várszínház	Zsebkönyv 260
1835.10.25.	Várszínház	Zsebkönyv 260
1836.01.17.	Várszínház	Kerényi Kritikák 1787 – sz., Zsebkönyv 261
1836.01.30.	Debrecen	Kerényi Kritikák 1815. sz.
1836.02.14.	Kassa	Kerényi Kritikák 1853-54. sz.
1836.04.15.-24.	Kassa	Kerényi Kritikák 2001. sz.
1836.04.19.	Kassa	Kerényi Kritikák 1988. sz.
1836.04.19.	Várszínház	Zsebkönyv 261
1836.06.04.	Újvidék	Kerényi Kritikák 2102. sz.
1836.08.09.	Kolozsvár	Kerényi Kritikák 2206. sz., Színlap
1836.08.28.	Debrecen	Kerényi Kritikák 2243. sz.
1836.10.02.	Várszínház	Kerényi Kritikák 2297. sz.
1836.12.17.	Várszínház	Kerényi Kritikák 2398. sz.
1836.12.18.	Várszínház	Zsebkönyv 262
1837.08.22.	Munkács	Kerényi Kritikák 2632. sz.
1837.02.14.	Kassa	Zsebkönyv 505
1837.04.19.	Kassa	Zsebkönyv 505

***Béla futása*– a Heinisch-féle átdolgozás előadásai a Nemzeti Színházban**

Dátum	Címleírás	Megjegyzés
1838.04.21.	Laborfalvi Róza' jutalmául: Béla' futása. Nemzeti daljáték 2 felvonásban. – Irta Kotzebue. – Muzsikáját Ruzitska után ujonnan kidolgozta Heinisch József, színházunk' egyik karmestere. A' 2-dik felvonásbeli új diszitményt festette Engert és Otto.	
1838.04.29.	Béla' futása. Nemzeti daljáték 2 felvonásban. – Irta Kotzebue. – Muzsikáját Ruzitska után ujonnan kidolgozta Heinisch József, színházunk' egyik karmestere.	
1838.05.15.	Béla' futása. Nemzeti daljáték 2 felvonásban. – Irta Kotzebue. – Muzsikáját Ruzitska után ujonnan kidolgozta Heinisch József, színházunk' egyik karmestere.	



Dátum	Címleírás	Megjegyzés
1838.06.04.	Béla' futása. Nemzeti daljáték 2 felvonásban. – Irta Kotzebue. – Muzsikáját Ruzitska után ujonnan kidolgozta Heinisch József, színházunk' egyik karmestere.	
1843.08.22.	Operái egyveleg, három szakaszban. Első szakasz: Béla futása. Eredeti opera első felvonásának egy része [...]	További előadott művek aznap: Alvajáró; Zsidó hölgy; Belizár; Bátori Mária; Templárius.
1845.02.25.	Rózsavölgyi Márk ur, ismeretes magyar zeneszerző s agg zeneművész Bucsuhangversenye. Részletei: 1. „Béla futása” című magyar opera előzenéje Heinisch Józseftől [...]	Csak a nyitányt adták elő. További előadott művek aznap: Kölcsey-Erkel Hymnusz; Különböző magyar ábrándok és dalok Egressytől és Rózsavölgyitől; Nőm és hivatalom c. vígjáték 3 felvonásban
1846.12.25.	Rendkívüli előadásul: A pestbudai hangászegyesület harmadik műelőadása 2 szakaszban. [...] 2. Dalváltozatok sopran-hangra, karkisérettel, „Béla futása” eredeti daljáték „Hunnia nyög letiporva...” dalamára. Hangszerelé Doppler Ferencz, a nemzeti színház zenekarának tagja. Éneklő Korbayné assz. szül. Gyöngyösy Sarolta.	További előadott művek aznap: Beethoven „pásztori symphonia”-ja; Doppler Ferenc Magyar nyitánya, Nagy ária az Ördög Róbertből; Karének Beethoven „Athene romjai” művéből; és különböző ábrándok.
1881.08.11.	Először: A filozofus. Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Bessenyei György 1777-ben. Először adatott Budán 1792. évi június 4-én. Az előadást megelőzi: „Nyitány”, a Béla futása című magyar opera dallamai nyomán. Szerzette Erkel Gyula, előadja a nemzeti színház összes zenekara.	Erkel Gyula nyitánya a Béla futása dallamaira.